

Mark^{ist} Tutum

Sınıf Mücadelesinde

1921 Tüm-Rusya Konferansında Yoldaş Zinovyev'in Komünist Enternasyonal'in Taktikleri Üzerine Sunduğu Rapor Hakkında

Lev Troçki
4 Aralık 1921

Yoldaşlar, bugünkü gazetelere göre, devletimizin dört yıllık mevcudiyetinden sonra resmen tanınması fiilen bize ulaştırılmıştır. Baharda, bizim, Sovyet Cumhuriyetinin de katılacağı bir konferans toplanacak. Bu, tartışmasız son derece önemli bir olgudur. Bununla birlikte tüm Avrupa'nın ve dünya işçi hareketinin durumu (ki bu durum, Yoldaş Zinovyev'in raporunun konusuyla doğrudan ilişkilidir) bizi şu sonucu çıkartmaya yöneltiyor; tanınmamıza giden yol pürüzsüz ve kolay olmaktan uzaktır.

Çeşitli hükümetler üzerinde olduğu kadar işçi sınıfı üzerinde de etkisini gösteren verili politik durum ve Avrupa ve tüm dünyadaki ekonomik durum son derece karmaşıktır. Bir yanda, şimdilerde yok olmaya başlayan çok derin bir ekonomik kriz; öte yanda burjuvazi ve burjuvazinin şahsi hükümetleri arasında politik özgüvenin akın edışı.

Bir yanda, en büyüğünden ekonomik zorluklar hâlâ hüküm sürüyor, ticari ve sınai yaşam eşi benzeri görülmedik bir krizin pençesinde kalmaya devam ediyor. Ancak öte yanda, yeniden örgütlenen devlet aygıtının şimdiden fethettiği mevziler ve bunun sonucu olarak burjuvazide, şimdiye kadar en kritik anların üstesinden gelindiği şeklinde bir güven söz konusu. Eğer İngiliz ve Fransız burjuvazisi, bizzat bunların egemenleri, bugün, ticaret dengesi açısından, ticari ve sınai avantajları açısından bizim tanınmamız sorununu düşünüyorlarsa, bunun açıklaması yukarda değinilen iki nedende aranabilir. Burjuvazi zor bir ekonomik durumdadır. Rusya'yı dünya ekonomik alanından dışlayacak bir çıkış yolu arıyor, ancak kendine de, Sovyet Rusya kadar ağır bir

yapıyla manevra yapmanın mümkün olduğunu sanacak kadar politik bir özgüven duyuyor. Avrupa ve bütün dünyada savaş sonrası durum tarafından belirlenen temel vaziyet budur. Ekonomik kriz bugün tükeniyor. Hem Avrupa'da hem de dünyanın tamamında ekonomik düzelmenin apaçık ve ağır belirtileri mevcut. Ve bu, bir bütün olarak durumu ve hemen önümüzdeki perspektifleri kavramak açısından son derece önemlidir.

Son Dünya Kongresine katılan ve ideolojik mücadeleyi izleyen yoldaşlar, bu sorunların tartışılmak üzere Dünya Kongresine ve özellikle Komisyon oturumlarına getirildiğinin farkındadırlar. Bu sorunlar, önümüzdeki dönemde işçi hareketinin akıbetinin ne olacağı noktasından tartışılmıştı. Oldukça belirsiz bir gruplaşma vardı. Bunların iddiaları şuydu: Son Kongrenin arifesinde içinden geçmekte olduğumuz –son derece şiddetli– ticari ve sınai kriz, kapitalist toplumun son bunalımını oluşturuyor ve bu kapitalist toplumun son krizi, proletarya diktatörlüğü kurulana değin amansızca daha da kötüleşecektir. Bu devrim kavramı tamamıyla Marksizm dışı, bilim dışı, mekaniktir. Şu şekilde düşünenler var: Devrimci bir dönemde yaşadığımızdan ve kriz, proletaryanın tam zaferine kadar muhakkak kötüleşmek zorunda olduğundan, buradan şu çıkar; partimiz uluslararası arenada saldırıya geçmelidir ve bu kötüleşen bunalımca tahrik edilen bugün aktif olmayan proleter yığınlar er ya da geç son proleter hücumda partimizi destekleme noktasına geleceklerdir. Dünya Kongresinde delegasyonumuz, bu tip iddiaların doğru ve bilimsel olmadığına işaret ederek bu düşünce biçimine karşı mücadele etti.

Avrupa ve Amerika arasında bir denge yoktur. Avrupa'nın parçalanmışlığı devam ediyor, Orta ve Doğu Avrupa'da yapılan tahribat halen onarılmamıştır ve Rusya'nın içinde olduğu abluka özü itibarıyla sürüyor. Uluslararası ilişkilerdeki gerginlikler, güven yoksunluğu, paranın değerinin düşüşü, devasa borçlar ve finansal kaos; bunlar savaşın miras bıraktığı olgu ve faktörlerdir. Ve kapitalizmin temel güçleri bunların üstesinden gelmenin yollarını arıyorlar. Bu yapılabilir mi? Ya da olası mıdır?

Soyut olarak konuşursak, proletarya pasif kalırken ve Komünist Parti gaf üstüne gaf yapan bir örgüt olmayı sürdürürken bu temel güçlerin işlemeye devam etmesine izin verilirse, o taktirde bunun; ekonomik güçlerin bilinçsiz etkileşiminin, Komünist Partinin yanlışları ve işçi sınıfının pasifliğinden kendi adına yararlanarak, milyonların kemikleri üzerinde, milyonlarca Avrupalı proleterin kemikleri üzerinde ve sayısız ülkenin tahrip edilmesi yoluyla, uzun erimde bir çeşit yeni kapitalist dengeyi yeniden kuracağı bir duruma yol açacağı söylenebilir. Yirmi ya da otuz yıl içinde yeni bir kapitalist denge kurulabilir, ancak bu aynı zamanda tüm kuşakların soyunun kuruması, Avrupa kültürünün batması vs. anlamına gelir. Bu yaklaşım, en önemli ve temel faktörleri, adını koyalım, Komünist Partinin önderliği ve rehberliği altında işçi sınıfını tartışma dışı bırakan katıksız soyut bir yaklaşımdır.

Burjuva devletinin bilinçli manevraları için zemin hazırlayan ekonomik alanla yan yana, keza yine bu ekonomik yaşama dayanan, burjuva devletin tüm çatlak ve zikzaklarını değerlendirerek hesaba katan ve aynı zamanda burjuva devletinin manevralarını dikkate alarak tüm bunları devrimci taktikler diline dönüştüren bir başka faktörün daha mevcut olduğu postülasından yola çıkıyoruz. Bazı yoldaşların, bugünkü ticari-sınai krizin proletaryanın tam zaferine kadar sürmesi gerektiği kanısıyla ön ayak olmaya çalıştıkları otomatik bir saldırı hareketi postülası, Marx'ın ekonomi teorisine tamamıyla karşı bir biçimde işliyor. Kapitalist durgunluk döneminde olduğu gibi, kapitalist çürüme ve ekonomik parçalanma döneminde olduğu gibi, kapitalist yükseliş döneminde de, krizler döngülerden meydana gelir: İlk boom gelir, ardından bir bunalım ki bunu ara aşamalarıyla birlikte yeni bir boom ve bunalım takip eder. Dahası, geçen 150 yıllık tarihsel gözlemlerin doğruladığı gibi, bu döngüler ortalama dokuz yıllık bir zaman dilimine yayılırlar. Bu salınımların kendi iç yasaları vardır ve tereddütsüz söylenebilir ki; 1920-21'de Avrupa'da muzaffer bir devrim gerçekleşmedikçe, 1920 ya da 1921 veya 1922 yılı boyunca bugünkü şiddetli kriz, ticari-sınai bir boom'un, ilkin işaret ve belirtilerine ve sonra çok bariz kanıtlarına kaçınılmaz olarak teslim olacaktır. Bu boom'un karakteri, yaygınlığı ve derinliğiyle ilgili bir soruya, insan vücudunun soluması ile bir analogi kurularak cevap verilebilir: Bir insan ölünceye kadar soluk almaya devam eder, ancak bir genç, bir yetişkin ve ölen bir adam, hepsi farklı şekilde nefes alırlar ve vücudun sağlığı konusunda nefes alışımından bir yargıya varılabilir. Ancak her şeye rağmen insan ölümüne değin nefes almayı sürdürür. Benzer şekilde kapitalizm de. Bu dalgaların salınımı, bu iniş ve çıkışlar, kapitalizm muzaffer proletarya tarafından sona erdirilmedikçe kaçınılmazdır. Kapitalizmin yükseliş, durgunluk ya da düşüş içinde olduğu konusunda, boom ve krizlerin salınan dalgalarından yola çıkarak bir yargıya varmak mümkündür. Bugün kesinlikle söyleyebiliriz ki; 1920 baharında patlak veren, ortalama olarak 15-16 ya da 17-18 ay çeşitli dalgalanmalarla sürdükten sonra 1921 Mayısında şiddetinin en üst noktasına ulaşan kriz, her krizin yaptığı işi tamamlamayı başardı, yani artı mallardan ve artı üretici güçlerden kurtuldu ve bu suretle kapitalizme bir miktar daha büyüme alanı sağlamış oldu. Kendisini, işsizlik azalmaya başlamışken fiyatların yükselişe geçmesiyle dile getiren bir canlanmanın başlaması söz konusudur. Bu sorunla daha ayrıntılı olarak ilgilenmek isteyenler Pavlovsky'nin *Communist International*'ın son sayısındaki makalesini okumalıdır. Özel ekonomi dergilerindeki makalelerin yanı sıra, Smith'in *Economicheskaya Zhizn*'deki makalelerine de bakılabilir. Bugün krizin derinleşmeyi sürdürüp sürdürmediğini tartışmak gereksizdir.

İşçi hareketinde bugünlerde gözlenebilen yükseliş dalgasını değerlendirecek olursak, bunun yeni başlamış olan ticari-sınai canlanmayla sıkı sıkıya bağlı olduğunu kabul etmek zorunda kalırız. Bu ticari ve sınai canlanma ve onun derinliği şüphesiz bir bütün olarak kapitalizmin durumuna bağlı olacaktır. Ticari ve sınai kriz, ilk siper hattının (korkunç fiyatlar) üstesinden gelip onu yarıdıktan sonra, işlemez hale gelen ve harap olan üretici güçler bir dereceye kadar ilerleme olasılığını kazanmış olacaktır (bugünlerde buna tanıklık ediyoruz). Yarın ya da ertesi gün, gelecek yıl ya da iki yıl sonra (tarihi kestirmek zor) üretici güçler, Doğu Avrupa'nın tahribatıyla, Batı Avrupa'nın korkunç durumuyla, iyileşmekten oldukça uzak aynı parasal sistemlerle karşılaşacaktır.

Boom, 1914 öncesinde alıştığımız refah kadar muazzam olmayacaktır. Görünüşe göre bu refah bütünüyle hastalıklı, yalnızca ileriye değil geriye de yalpalayan bir refah olacaktır. Bu tartışma dışıdır. Fakat yine de bu boom, ekonomik yaşamın ve boom temelindeki işçi hareketi politikasının evriminde yeni bir evreye, yeni bir aşamaya işaret ediyor. Peki bu boom nasıl oluştu? İz verirseniz size özet olarak onun kronolojisini vereyim.

1914'te bir kriz patlak vermek üzereydi. Bunun yerine emperyalist savaş çıkageldi. Savaş ekonomik gelişme eğrisiyle çakıştı ve maddi güçlerin ve kaynakların yağmalanması, yakılıp yıkılması, borçların birikmesi, ekonominin örgütlülüğünü yitirmesi, tüm

işletmeleri dağıtarak, muazzam emisyon hacimlerini körükleyerek vb. sermaye yatırımlarının ve ticari kuruluşların sıkıntısının arttırılması temelinde dizginlerinden boşalmış bir savaş refahı çıkageldi. Savaş sona erdi. 1918 yılıydı. Ve terhisler. En kritik andı bu. İşçi ve köylüler evlerine, kırık dökük yemliklerine dönmek üzere ordudan ayrıldılar. Savaş sözleşmeleri iptal edildi. Bunalım derinleşti. Eğer Komünist Parti, bugün Almanya ya da Fransa'daki gücünün yarısına o zaman sahip olsaydı, proletarya iktidarı kendi ellerine alabilirdi. 1919'da (bunu çekinmeden söyleyebiliriz) böyle bir Komünist Parti yoktu. Hükümetler bunun yokluğundan yararlandılar ve terhis korkusuyla savaş döneminin ekonomik politikalarını 1919 boyunca sürdürdüler. Kâğıt para emisyonu devam ettirildi, eski savaş sözleşmeleri yalnızca krizi başka bir yöne çevirmek amacıyla uzatıldı ya da yenileriyle değiştirildi. Ve tüm bir 1919 yılı, şüphesiz aynı halk kitlelerinin zararına, burjuva devletince bahşedilen muazzam milyarlık sübvansiyonlarla geçti. Bu bir çeşit moratoryumdur; yapay ve uyduruk araçlarla korunma. Kapitalizm politik haklar bahşederek, sekiz saatlik işgünü başlattı. İşçilerin kendiliğinden saldırı dalgası, o zamanlar fiilen varolmayan Komünist Partinin önderliği olmaksızın serpilip ortaya çıktı.

1919'da hesap ödemenin zamanı geldi; kriz patlak verdi. Burjuvazi ve devleti krizle hesaplaştılar, ancak kapitalist mekanizmaların yasalarını değiştirmek güçlerini aşıyordu. İlk devrimci hareketler, deneyim yoksunluğu ve Komünist Partinin olmayışından dolayı başarısızlığa uğradı. Bunu, iç mücadeleler, bölünmelerin patlak verışı ve 1918'de devlet işlerinin çok alelâde bir kavrayışına ve kitabi bilgilere sahip geniş işçi sınıfı grupları arasında yanılsamalardan kurtulma takip etti. Burjuvazi saldırıya geçti, ücret düzeyleri muazzam ölçülerde geriledi; bunlar saatin belirtileriydi. Güven yoksunluğu evrensel, grevler ezildi, işsizler ordusu devasa boyutlara ulaştı.

Bu koşullarda krizin, bir uçta reformist, diğer uçta anarşist yanılsamalara yol açması kaçınılmazdı. Bunun üzerine Komünist Parti bir süreliğine kendisini kitlelerden yalıtılmış hissetmeye başladı. Ve Komünist Parti savaşın tasfiyesinin kritik anını kaçırdığı ölçüde, burjuvazi bu kritik dönemde ayakta kalabildiği ölçüde, kriz, ilk politik yanılsamalarından çoktan kurtulmuş kitleleri kamçılادığı ve krizin kitleleri sarıp sarmalayan kolları gevşediği ölçüde; kriz, işçi sınıfının devrimci enerjisine yeni ve ciddi bir dürtü sağlayabilirdi. Ve bugün olan da budur.

Bu kriz doğal olarak, çelişkilerinin ve zorluklarının küçük bir bölümünü çözebilmesi için burjuvaziye gerekenin onda biri büyüklüğünde bile değildi. Ancak bu kriz işçi sınıfına, üretimin sırtlayıcısının kendisi olduğunu, her şeyin onun kararına bağlı olduğunu, burjuvazi ve kapitalizmin kaderinin giderek artan ölçüde bu karara bağlı olduğunu bir kez daha hissettirecek kadar güçlüdür.

Ve en önemli olan şey şudur ki, bugün işçi sınıfı, mücadelede deneyim kazanmış, yanlışlardan –ki yanlış yapma deneyimi tüm deneyimlerin en önemlisidir– ve yanlışlardan çıkardığımız derslerden yararlanarak bizim kazandığımız başarılardan deneyim kazanmış bir Komünist Partinin rehberliğine sahiptir. İçinde bulunduğumuz zamanda yüz yüze olduğumuz durum budur.

Tamamen kendimizden emin olarak söyleyebiliriz ki, işçi kitleleri arasında 1920'lerin başlarında şiddetlenen ve sonlarına doğru belirginleşerek büyüyen iç ayrışma evresi –Komünistlerin yalıtılma aşamasının, kimi zamanlar çoğunluk gibi hareket etmeye yeltenen bariz bir azınlığa dönüşmüş olma durumunun dağılması sürecinde ayrışma– bir bütün olarak ve kısmen artık arkamızda kalmıştır. Ve bu, Komünist Enternasyonal'in önerdiği ve Yoldaş Zinovyev'in burada savunduğu taktikler için kati surette doğru bir zemindir.

Yoldaşlar, bu ekonomik canlanmanın ne kadar süreceğini ya da hangi biçimlere bürüneceğini söylemek zor. Büyük olasılıkla hastalıklı bir biçim alacak. Bu iniş ve çıkışlar bir öksürük nöbetini andıracak ve bu nedenle devrimci itilimleri garantileyecektir. Komünist Partinin liderliğinde, kesinlikle söylenebilir ki, devrimci hareketin yükselen dalgası, bu kabaran sel, işçi sınıfı içindeki tüm grupları kendisiyle birlikte yükseltecektir, yani oportünistleri, merkezçileri ve benzer şekilde Komünistleri bu dalganın tepesine çıkartacaktır. Bu kabaran selin gereklilikleri bizi pratik uzlaşmalar aramaya itiyor ve buna zorluyor. Fakat aynı zamanda, tam da herkesi yukarıya kaldırdığından bu kabaran sel çalışan kitleleri eyleme sevk ediyor ve tüm grupları eylem içinde sinanmaya zorlayacaktır.

Geçmişte teorik polemiklerin, azınlık durumundaki politik partiler arasındaki tartışmaların konusu olan her şey, bugün çoğunluk tarafından sinanıyor. Diğerleri bu kabaran selde boğulurken, biz sonuna kadar onun tepe noktasında ilerliyor olacağız. Özellikle tüm bu koşullar uluslararası durumu tamamiyle belirlemektedir.

Burjuvazi kendisine çok güveniyor, ekonomik zorluklar oldukça büyük; sinai boom da keza burjuvazi için umut oluşturuyor, şüphesiz bu boom'un kaymağını burjuvazinin en üst grupları yiyecek (devlet aygıtı onların elinde). Enternasyonal'in ve onun önde gelen parti ve unsurlarının deneyimine yaslanarak, bu boom'un derinliğini araştırıyoruz ve belirtilerini formüle ediyoruz, fakat burjuvazi bunun tam tarihsel anlamını hiç de değerlendirme yeteneğinde değildir. Burjuvazinin kendine güveni çok büyük. Ve bu nedenle bu dönüm noktasında Washington Konferansı[2] topluyor ve gelecek bahar yapılacak yeni bir konferansa bizi davet etmekten bahsetmeye başlıyor. Burjuvazinin özgüveni, ülkemizdeki kıtlık, aşırı ölçüde kötü ekonomik durumumuz; tüm bunlar, burjuvazinin bizimle görüşmenin sanıldığından çok daha kolay ve rahat olduğunu sanmasının göstergeleridir.

En uzak görüşlü olan Amerika'dır. Japonya ile fikir birliğine vardı. Japonya'ya verilen bizi yağmalama izni, kıtlık çeken bölgelerimizdeki "insani" faaliyetlerle çok güzel bir şekilde senkronize edilmiştir. Birincisi ikincisine mükemmel bir destektir. Esas manevra orada yürütülüyor; Uzak Doğu'da.

Ülkeye daha yakın olan Batı'da başka manevralar var. Gelecekteki Karelya olayları için bir Karelya gediği açma hazırlıkları, sanılandan çok daha büyük ölçekte. Batı sınırlarımız boyunca silahlanmış güruhlar bulunmaktadır (Sovyet Kongresinde bu güruhların mevzilenişini gösteren bir haritam olacak) ve Polonya birliklerinin artan bir yoğunlaşması söz konusudur. Tüm bunlar şu anlama geliyor; bir yanda Avrupa burjuvazisinin bir kanadı, diğerleri arasında bize en yakın olan ve ne pahasına olursa olsun bize karşı savaşmak isteyen Polonyalılar, öte yanda burjuvazinin –belki en üst grupları arasında bile– bizi tanımanın ve bizle bir anlaşmaya yanaşmanın biraz basitleştirilmiş bir şeklini gönünden geçirenler. Az çok şöyle düşünüyorlar: "Peki, Krassin ya da Çiçerin'i[3] arayacağız. Teklif edilen 20 milyon dolarlık borca bir miktar daha ilâve edeceğiz ve sonra

Komintern'e, yapılacak şeyin bir iç temizliği yerine getirmek olduğunu söyleyeceğiz. Bize politik garantiler versinler. Bu komünizm şeytanının tırnaklarını yeterince törpüleyeceğiz ve sonrası rahat bir yolculuk olacak.”

Lloyd George ve diğer bazılarının kafasında böyle bir tasarı olduğuna kuşku yok. Bizim resmen tanınmamız üzerine görüşmeler başlar başlamaz, öksürük nöbeti ve spazmlara benzer sayısız zikzak olacak. Hem Lloyd George ve Briand hem de diğer birçoğu görüşmeler boyunca bizi baskı altına alacak araçlara ihtiyaç duyacaklar. Polonyalıları, Romanyalıları, Finlandiyalıları var. Durum çok ciddidir. Tarihsel görünüm –uluslararası ve benzer şekilde Rusya için– yükselen bir eğri görünümüdür, ancak bu düz bir eğri olmaktan ziyade birçok iniş ve çıkışları olan bir eğridir ve bir sonraki kopuş tam olarak gelecek baharla birlikte olabilir.

Bununla birlikte varsayalım ki görüşmeler başladı; bu durumda biz şüphesiz bir fikir birliğine ulaşmak için olası her şeyi yapmak zorundayız. Bir Komünist Parti üyesi olarak ve bu tehlikenin belli görünüşleriyle en doğrudan ilgili biri olarak bunun altını çiziyorum. Fakat su götürmez bir olgu varlığını sürdürmeye devam ediyor; uluslararası arenada resmen tanınma hakkını elde etmeye yaklaştıkça, burjuva dünya tarafından kabul edilmeye yaklaştıkça, burjuva dünyanın, görüşmelerde, fazladan yumruk ve tekmelerle, doğrudan askeri hareketlerle bize boyun eğdirmenin yollarını aradığı an da o kadar yaklaşıyor. Bu noktadan kalkarsak, Uzak Doğu'daki ve yanı başımızdaki Batı sınırlarındaki hareketlenmeler tipik belirtilerdir. Bu nedenle, tüm uluslararası durumu bir karara varmak için değerlendirirken ve Komünist Enternasyonal'in kesinlikle doğru olan ve durumun bütününe dayanan kararını candan desteklerken, şunu da söylememiz gerektiğini düşünüyorum:

Avrupa ve dünya proletaryası, yeni başlamış olan ekonomik canlanmaya dayanarak, devrimci çalışan kitlelerin birleşik cephesini ayağa kaldıracak ve kitlelerin bizim tarafımıza tedrici kayışını kolaylaştıracakken, şu olguyu aklımızdan çıkarmamalı ve dünya proletaryasının dikkatini bu olguya çekmeliyiz; kelimenin tam anlamıyla kendi cephemizi de yaratmak zorunluluktur. Eğer bu olsaydı, eğer baharla birlikte devrimci olaylar fırtınalı bir karaktere bürünseydi (tahmin yürütmek şüphesiz çok zor ancak bu olasılık hiçbir şekilde dışlanamaz) burjuvazinin bizimle görüşme taahhüdünde bulunduğu bir anda çıkagelen bu devrimci yükseliş durumu çok kesin biçimde değiştirebilir. Bir politik manevranın tam ortasında meydana gelen bu devrimci gelişmeler, Sovyetler'in tanınması planını ortadan kaldırabilir ve düşmanlarımızı Fransa'nın ve tüm diğer kapitalist ülkelerin askeri ajanları olarak iş görenler, yani en yakın komşularımız aracılığıyla bize karşı açık bir savaşa girişmeye zorlayabilir. Bu nedenle Kızıl Ordu o an için mükemmel bir düzen içinde olmalıdır.

Aralık 1921

- [*] Zinovyev, 1921 Aralığındaki konferansa, KEYK tarafından benimsenen Birleşik Cephe tezlerini irdeleyen bir rapor sundu. Tezler ve rapor 1921 konferansında oybirliği ile onaylandı.
- [2] Birleşik Devletler hükümetinin sponsorluğunu yaptığı Washington Konferansı, 12 Kasım 1921'de toplandı. Gündemin ana maddesi “silahsızlanma” idi. Konferans, silah harcamalarının artmasıyla sonuçlandı.
- [3] G. V. Çiçerin, 1918-1930 dönemindeki Rus Dışişleri Komiseridir.

4 Aralık 1921

link: Lev Troçki, 1921 Tüm-Rusya Konferansında Yoldaş Zinovyev'in Komünist Enternasyonal'in Taktikleri Üzerine Sunduğu Rapor Hakkında, 4 Aralık 1921, <https://marksist.net/node/601>

Proleter Devrim

... önceki yazı

Genom Projesi: Ölüm Kalım Ekonomisi

sonraki yazı ...

Milliyetçilik ve Ekonomik Yaşam

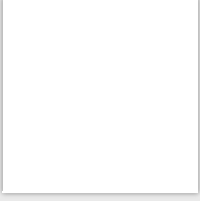
İlgili konularda diğer seçtiklerimiz

Bir Oportünistin “Marksizm ve Devlet” Sorununa Yaklaşımı (I-II)

Elif Çağlı Mart 2010

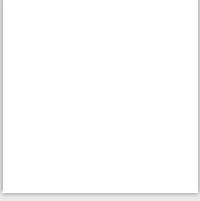
Marksizm ve Türk Solunun İdeolojik Geleneği

Mehmet Sinan 1 Haziran 2005

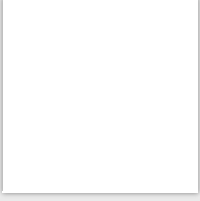
Aşamalı Devrim mi, Proleter Devrim mi?

Zeynep Güneş 28 Aralık 2002

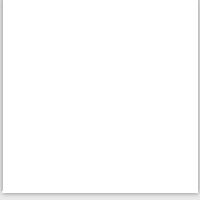
EKİM'den Bir Yaprak

Elif Çağlı 2 Kasım 2002

Ekim Devrimine Dair

Levent Toprak Aralık 2013

Dünya Devrimi Bir Hayal mi?

Oktay Baran Ağustos 2011

